Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

348
4-21

ԿԱՆՈՆՔ

ԴՈՒՆԱՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

Ձեռագրերի համեմատութեամբ
լոյս ընծայեցին
ՄԽԻԹԱՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՒ ՍԻՐԱԿԱՆ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

(Արտատպութիւն Արարատ ամսագրից)

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ
Տպարան Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի
1905

280
916-Մխ

17 MAY 2013
01 MAR 2010
280 / 916-Մն
348 / 4-21

ԿԱՆՈՆՔ

ԴՈՒՆԱՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

ՀՍԽՀ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А. Публичная Библиотека
7/XI-1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Ձեռագրերի Համեմատութեամբ

Լոյս ընծայեցին

ՄԽԻԹԱՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԵՒ ՍԻՐԱԿԱՆ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ
Տպարան Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի
1905

Дозволено цензурою 18 Марта 1905 г. г. Тифлисъ

ԿԱՆՈՆՔ ԴՈՒՆԱՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

Այս վերնագրի տակ մեր Կանոնագրքերում արձանագրուած կանոնադրութիւնը լոյս ենք ընծայում ձեռագրերի համեմատութեամբ։

Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի Մատենադարանի ձեռագիր կանոնագրքերը հինգ հիմնական խմբի են բաժանւում, որոնցից միայն երեք խմբի ձեռագրերն ունին Դունի ժողովի կանոնադրութիւնը։ Այստեղ առաջ ենք բերում համառօտ և անհրաժեշտ տեղեկութիւններ այս վերջին երեք խմբի ձեռագրերի մասին, որոնց բնագրերը համեմատութեան ենք առել։

Մայր Աթոռի ձեռագիր կանոնագրերը՝ որոնք ունին Դունի կանոնադրութիւնը:

Ա. խմբի a—№ 89 Գ. ց. *բոլորգիր, 1697 Թ. Բերիայ. գր. Աւետիք քահանայ։*

b—№ 94 Գ. ց. *նոտրգիր, 1355 Թ.։ Օրինակը, որից արտագրուած է, գրուած է «ի քղքն Եզնկայ ի ձեռն ... երիցու Ստեփաննոսի»։*

c—№ 452 Գ. ց. *բոլորգիր, բուն յիշատակարան չունի. ստացողը—Բաֆայի Յովակիմ աւագերէց։*

d—№ 740 (726) Կ. ց. *նոտրգիր, 1605 Թ. «ձեռամբ Աբրահամ երիցու, ի գուռն սուրբ Պարոււմայ»։*

e—№ 746 (732) Կ. ց. *նոտրգիր, 1671, Բերիայ, ձեռամբ Աստուածատուր քահանայի։*

f—№ 759 (745) Կ. ց. *մագաղաթ, բոլորգիր. յիշատակարան չունի։*

g—№ 974 Գ. ց. արդի գրչութեամբ, 1825 թ. արտագրուած Մադրաս քաղաքում մի օրինակից, որ գրուած է եղել «ի վանս Գոնփորու սուրբ Թէոդորոսի», 1392 թ.։

Բ. խմբի h—№ 88 Գ. ց. նօտրգիր, յիշատակարան չունի։
j—№ 90 Գ. ց. բոլորգիր, յիշատակարան չունի։
k—№ 446 Գ. ց. նօտրգիր, 1665 թ. գրիչը և գրչութեան տեղը անյայտ։
l—№ 449 Գ. ց. բոլորգիր, 1635 թ. «գրեցաւ ի յերկիրս Եճանան ի գաւղս Խոտանան, ընդ հովանեաւ սուրբ աստուածածնիս ... ձեռամբ Սարգիս աշխարհականի»։
m—№ 450 Գ. ց. նորագոյն գրչութեամբ, 1780, ի «Պրպօլիս» (Պետերբուրգ), գր. Վարդան վարդապետ։
n—№ 451 Գ. ց. նօտրգիր, 1681-ից առաջ։
o—№ 453 Գ. ց. նօտրգիր, 1667-ից առաջ։
p—№ 736 (722) Կ. ց. նօտրգիր, Հաշտարխան, 1757. գր. Ջուղայեցի Գալուստ դպիր։
q—№ 831 Գ. ց. նորագոյն գրչութեամբ, յիշատակարան չունի։
r—№ 1647 (1605) Կ. ց. զանազան գրչութեամբ, 1731-ից փոքր ինչ առաջ։

Գ. խմբի s—№ 761 (Հիմ. բաժին Մատեն.) բոլորգիր, ի քաղաքն Լով, 1635 թ. ձեռամբ Մկրտչի՝ Ղազարի որդւոյ։

Ուրիշ ձեռագիր կանոնագրքեր, որ նոյնպէս համեմատել ենք:

Ա. խմբի t—Սինօփինը, նօտրգիր, 1767 թուին արտագրուած 1636 թուի մի ձեռագրից։
u—Աբգար Յովհաննիսեանինը, նօտրգիր, 1639 թ.։

Բ. խմբի v—Ճեմարանինը, բոլորգիր, 1647, Ղարասու, ձեռամբ Յովհաննէս դպրի։

w—Ռ. Մաղաքեանինը, նօտրգիր, 1649, Ղարասու, ձեռամբ Յովհաննէս աբեղի։
x—Տիրայր վարդապետինը, բոլորգիր, անյիշատակարան։
y—Պռոֆ. Բ. Պատկանեանինը, նօտրգիր, 1636, Կամենից քաղաք, գրիչ Խաչատուր դպիր։

Բացի այս 24 ձեռագրերից ի նկատի ունեցել ենք Դւինի կանոնադրութեան նաև հետևեալ տպագիր հրատարակութիւնները:

Ն. վ. Մելիք-Թանգեանի «Հայոց եկեղեցական իրաւունքը» աշխատութեան (Շուշի, 1903) 390—406 էջում տպուած կայ մեր կանոնադրութեան գրաբար բնագիրը։ Թէ ինչ ձեռագրերի բնագիրն է այդ, որոշ յայտնի չէ։ Հեղինակը «ս. Էջմիածնի գրադարանի 41 հատ» ևլն. ձեռագիր կանոնագրքերի համարները յիշատակելուց յետոյ (էջ 67), այնուհետև յայտնում է, որ ի նկատի և միշտ ձեռքի տակ է ունեցել №№ 761, 740, 736 և Սինօփի մէջ եղածը։ Բայց, թէ արդեօք միայն այս չորսի ընթերցուածներն է ի նկատի ունեցել, և թէ իւր ընտրած այս կամ այն ընթերցուածը յատկապէս ո՛ր ձեռագրինն է, մնում է անյայտ։ Ըստ երևոյթին հեղինակը բացի Մայր Աթոռի Մատենադարանի ձեռագրերից ի նկատի է ունեցել նաև ուրիշ ձեռագրեր (օր. Ռ. Մաղաքեանինը)։ Այս հրատարակութեան ընթերցուածները նշանակում ենք Շ գլխատառով։

Դւինի կանոնադրութեան ե, զ, է, թ, ժ, ժա և ժբ կանոնները տպագրուած կան Արիստակէս արքեպս. Դաւթեանի «Կանոնք ս. ժողովոց և Հարց եկեղեցւոյ» հրատարակութեան մէջ (Թիֆլիս, 1904. Պրակ Ա. եր. 107, 70, 95, 108—110). սակայն հրատարակողը չէ յայտնում, թէ ինչ ձեռագրերից է արտատպում. գիտենք միայն, որ Էջմիածնի ձեռագրերից է օգտուել։ Այս հրատարակութեան ընթերցուածները նշանակում ենք Թ գլխատառով։ Է, ը, թ, ժ, ժա և ժբ կանոնների բնագրին կցում ենք և այն վարիանտը, որ ունին գրանք Մխիթար վարդապետի (Գօշ)

«Հայոց Դատաստանագրքում», օգտուելով Վահան Ծ. վարդապետ Բաստամեանի հրատարակութիւնից։

Զամչեանի Հայոց Պատմութեան և Աբել արքեպիսկոպոս Մխիթարեանցի «Պատմութիւն ժողովոց Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հանդերձ կանոնագրութեամբք» աշխատութեան մէջ Դուինի կանոնադրութիւնը լոկ քաղուածօրէն առաջ բերուած լինելով՝ այդ հրատարակութիւնները անտես արինք։ Միայն պէտք է աւելացնենք, որ Զամչեանը ժողովում ներկայ եղող եպիսկոպոսների անունները առաջ է բերում փոքր ինչ տարբեր և այլ դասակարգութեամբ, երևի օգտուելով մեզ անյայտ այլ աղբիւրից։

Ձեռագրերը ես եմ բաժանել խմբերի, որոնց մասին մտադիր եմ ապագայում աւելի ընդարձակ ուսումնասիրութիւն տալ։ Ձեռագրերի և տպագիր հրատարակութիւնների բնագրերի բաղդատումը կատարել ենք Մխիթար վարդապետի հետ միասին, իսկ բնագիրը վերականգնել է Մխիթար վարդապետը։

Սիրական Տիգրանեան

Ս. Էջմիածին, 1904 նոյեմբեր:

ԿԱՆՈՆՔ ԴՈՒՆԱՅ ՍՈՒՐԲ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

Որ յամի չորրորդի Կոստանդիանոսի կայսեր բարեպաշտ թագաւորին Հոռոմոց. այս գիր ի հաստատութիւն գրեցաւ յուղիղ կարգի եւ կանոնաց սրբոյ եկեղեցւոյ եւ առաջնորդաց եւ ժառանգաւորաց, հրամանաւ երանելւոյ կաթողիկոսին Հայոց Ներսեսի Շինողի եւ այլոց եպիսկոպոսաց, որոց անուանքն դրոշմեալ կան գրով ի կատարման կանոնացս. գլուխ ժբ:

ա. Վասն առաջնորդաց ըստ կանոնի սրբոց հարցն գնալ։
բ. Վասն եպիսկոպոսաց թէ ոչ է պարտ յայլոյ վիճակի սեղան հաստատել։

h խիստ անգրագէտ գրիչ, որի տառասխալները չենք նշանակում: g չիf Նախադրութիւն, Ցանկ, Վերնագիր, Թուահամար ըստ կարգի: b ունի միայն Նախադրութիւնը և Բ կանոնը, իսկ Ցանկը, միւս կանոնները և անուանց Ցուցակը չունի: q t Ցանկը չունին: a c e «Կանոնք Դունայ (a Դունա e Դունայ) սուրբ ժողովոյն» վերնագրից յետոյ անմիջապէս Ցանկն են դնում և ապա Նախադրութիւնը:

1. s Կանոն Դունի lfj Կանոն Դունա d Կանոնքն Դուն և սուրբ cex Կանոն Դունայ q կանոնք ԼԸ Դունի ժողովոյն: Ցամի aghkmnopv wyՇ Դունի b Դունա t Դունոյ u Դվնայ t չիf սուրբ hf ամի d յամին abcdefhjklmnopqtuvwxy զոր 2. d գրգի և s կոստանդինու d կայսերի f կայսէր m կայսերն b չիf կայսեր h պարեպաշտ uf բարեպաշտութիւն t բարեպաշտութեան 3. f չիf թագաւորին cdfhjklnop qrstuvwxyՇ թագաւորի q թագաւոր ի qd Հռոմայ ace Հոռոմայ j Հռոմոց t գիր հաստատութեան d գիր գիր հաստատութեան 4. d ուղիղ կարգաց m եկեղեցեաց 4—5 b չիf յուղիղ կարգի—առաջնորդաց և ժառանգաւորաց 6. demqsuvw երանելւոյն b չիf երանելւոյ ehs կաթողիկոսի c կաթաղիկոսի aw կաթուղիկոսի acdefhjkmno prstuvwxyՇ Ներսէսի q սուրբ Ներսեսի s Շինուղի mt Շինողին 7. ade fksu անուանք o անուանքն 8. l կանոնաց h կանոնիցդ abce կանոնիդ dfjkmnoprsuvwxy կանոնացդ t կանոնացդ և է գլուխ տասներկու ace գլուխք bhkmnoprstvy գլուխ q չիf գլուխ ժբ. b չիf ժբ. 9. ah առաջնորդացն dfhjklmnoprsuvwxy չիf ըստ կանոնի սրբոց հարցն գնալ 10. hjklmnoprsvwxy չէ փոխ. ոչ է aefu այլոյ dj այլոց lx յայլոց 11. aefu վիճակ dr վիճակս s հաստատելոյ

գ. Վասն եպիսկոպոսի, որ զայլոյ վիճակ յափշտակէ։

դ. Վասն եպիսկոպոսի իւր վիճակին տեսչութիւն առնել։

ե. Վասն շնորհի և ժառանգութեան իւրաքանչիւր զիւրն ունել։

զ. Վասն ժառանգաւորաց, որք թողուն զտեսչութիւնն եկեղեցւոյ։

է. Վասն որք գերեցան յանօրինաց։

ը. Վասն որ ամուլ լինի ի կանանց ժառանգաւորաց եկեղեցւոյ։

թ. Վասն ազատաց զերդ և զմարդ բաժանելոյ։

ժ. Վասն ազատաց, որք ի վերայ վանաց իշխանութեամբ վարին և փոխեն զվանաց երէցսն։

ժա. Վասն ազատաց դարձեալ, որք զհարկս պահանջեն ի տկարանոցաց։

ժբ. Վասն ազատաց և ռամիկ հեծելոց, որք իջևանս առնեն ի վանս։

Ա. Առաջնորդաց սրբոյ եկեղեցւոյ՝ այսինքն եպիսկո-

12. acefjkmnopuvwy չիք վասն su զայլոյ d այլոյ վիճակս r վիճակն d ափշտակէ 13. djw որ իւր r իւրոյ fu վիճակի h տեսչութիւնս d առնէ 14 w ժառանգութիւն kmvy ժառանգութեան acefru ժառանգաւորութեան dh ժառանգաւորաց fhjklmnoprs uvwxy չիք իւրաքանչիւր 15. dfhjklmnoprsuvwxy չիք զիւրն ունել 16. x ժառանգաւորք acdefhjklnoprsuvwxy զտեսչութիւն 17. y յեկեղեցւոյ d չիք եկեղեցւոյ 18. u գերացան r գերեցելոց փոխ. որք գերեցան 19. ace որք lpx չիք որ hkmnpvwy յամուլ acde լինին lx չիք լինի j այլ փոխ. որ ամուլ լինի hjklmnopsvwxy չիք ի p չիք կանանց 20. y յեկեղեցւոյ d չիք եկեղեցւոյ 21. m չիք sոյն h զերթ և զմարթ r մարդ d բաժանել 22. dhjklmno psvwxy որ d ունին իշխանութիւն jy իշխանութիւն 23. d չիք վարին acder չիք և փոխեն զվանաց երէցսն h վարեն. jlx վարելոյ h էրէցն 24. h չիք դարձեալ d չիք որք jlx հարկ acefu հարկս d հարկապահանջոյ hnosvwxy հարկապահանջեն k հարկապահնջութիւն m հարկապահանջութիւն p հարկապահաջութիւն 25. d ի տ՛րջ փոխ. ի տկարանոցաց p ի կտակարանց 26. hkpv իջեվանս fjlnusxy իջավանս c ի ջևանս w իջևվանս o ի ջավանս 27. d չիք առնեն ի վանս 28. Ա. կանոնից առաջ ձեռագրերից ոմանք նոր վերնագիր են դնում — m Կանոնք Դւնայ h Կանոնք Դւնի գլուխ ժբ. r Կանոնք Դըւնի սուրբ ժողովոյն s Կա-

պոսաց ըստ կանոնի սրբոց հարցն է գնալ արժան, սրբութեամբ և արդարութեամբ յամենայն ճանապարհս արդարութեան, զի ամենեքեան նոքօք յաղեսցին և համեմեսցին. զուցէ անհամեալք ընկեսցին յարտաքս և եղիցին կոխան ի մարդկանէ*, այլ լինել օրինակ հօտին ամենայն բարեձևութեամբ, զի յերևել մեծի հովուապետին ընդունիցին զանթառամ փառաց պսակն**։

Բ. Եպիսկոպոս յայլում վիճակի սեղան հաստատել կամ քահանայ ձեռնադրել մի իշխեսցէ՝ ըստ կանոնի սուրբ հարցն, բայց եթէ ոչ գոյ եպիսկոպոս, հրամանաւ եպիսկոպոսապետին արասցեն մերձակայ եպիսկոպոսքն, բայց հասքն նոյն վիճակի եկեղեցւոյն եղիցին՝ որպէս և կանոնեալ է։

նոն Դւնայ սուրբ ժողովոյն գլուխս ժբ. knoprvwxy Կանոնք Դըւնի ace այս վերնագրի տեղն են դնում Նախադրութիւնք dfjlqtux այս վերնագիրը չունին։ ae ԽԵ hnoxy ԼԲ s ԽԷ։ ae ումկբ dt ումլթ jlx ումլբ hn ումլգ mopwy ումլե s ումծը q 1235 u ումխ v ումլզ։ fgq չիք Ա. acde Զի առաջնորդաց ghnw Յառաջնորդաց fjklm oprtuvxy Զառաջնորդաց acdesy որբոց k յեկեղեցւոյ r եկեղեցւոյ Հայոց այս acdefgkmnopqrstuvwy լինքն է 29. d կանոնաց h կանոնի հրամանի q հարց d արժան է q չիք արժան 30. w ամենայն 31. m արդարութեան h չիք արդարութեան p ամենեքայնք q ամենեքին hn ամենայն jklmosvwxy ամենայնք cdefru զի ամենայն քրիստոնեաք agt զի ամենայն քրիստոնեայք acfjlx նոքաւք hkmnop svwy նովաւ q սովաւ 32. d աղեսցին m յղեսցին cgp համեսցին d զուսցէ 33. acdefghjlmnoqruvwxyԾԹ արտաքս x կողան m չիք ի h ամենայն մարդկան փոխ. ի մարդկանէ 34. r լինիլ h չիք օրինակ v բարեձևութեան 35. c յերևելի knp երևել m երևեալ hr երևիլ qt յերևիլ ace չիք մեծի aoqy հաւտապետին d ընդունիցիք h ընդունիլ g զաթառամ mp չիք զանթառամ 36 m պսակն փառաց d պսակն ի քրիստոսէ 37. ace ումկգ ft ումխ jlx ումլգ hn ումլէ mopwy ումլզ s ումծթ q 1236 u ումխա v ումլզ։ bfgq չիք Բ fp այլոյ ds յայլոյ n այլո bceghjklmnoqtuvwxy յայլոյ b վիճակէ r զսեղան 38. m և փոխ. կամ r զքահանայս jloxy ձեռնադրել մի իշխեսցէ ձեռնադրել ըստ 39. q հարց 40. ace եպիսկոպոսին հրամանաւն, եպիսկոպոսապետին 41. q եպիսկոպոսք ace հայք փոխ. հասքն r հասն s հասկ ou հասկն d ի նոյն dfgtu այն h վիճակի է d եկեղեցոյ 42. dpq եղիցի m է փոխ. եղիցին acde չիք և

---

* Հմտ. Մատթ. Ե, 13: | ** Ա. Թուղթ Պետ. Ե, 3:

Գ. Եպիսկոպոս զայլոյ եպիսկոպոսի վիճակ մի յափշտակեսցէ և զսովորական օրընթրիսն, որ ոչ է նմա անկաւոր, մի առցէ, և եթէ պայքար ինչ լիցի ի մէջ եղբարցն՝ հաշիւ դիցեն, այլ բռնութեամբ կամ յափշտակութեամբ մի իշխեսցեն առնել։

Դ. Եպիսկոպոսք իւրաքանչիւր վիճակաց վանաց և անապատից տեսչութիւն և հոգաբարձութիւն արասցեն, ի լոյս և ի պաշտօն և ի դպրոցս հայել և իւրեանց պաշտօնէիւքն կերակրել և վայելել ի սրբոցն շնորհէ, այլ բռնութեամբ և զօշաքաղութեամբ ինչ մի իշխեսցեն առնել. Նոյնպէս և ի տկարանոցս հայել և տեսչաւորել, և զպոռնկացելոցն և զայլոց յանցաւորացն զտուգանս առնուլ և ի նոսա մատակարարել, այլ բռնութեամբ և զօշաքաղութեամբ ինչ ի տկարանոցացն մի իշխեսցեն առնուլ, այլ մանաւանդ յանձանձել և մխիթարել զտկարացն չքաւորու-

ace որպիսի o որ փոխ. որպէս c չիք է 43· ace ումկդ d ումխ ft ումխա hn ումլը jlx ումլդ mopwy ումլէ q 1 2 3 7 s ումկ u ումխբ v ումլե: fgq չիք Գ a Որպէս փոխ. եպիսկոպոս qy եպիսկոպոսին h վիճակի մի իշխեսցէ յափշտակել 44· aefgkmnopqrtuvwy առ ընթրիսն c որընթրիսն ℭ այս ընթրիսն r զոր a Նման 45· c չիք և frtu թէ t ինչ ինչ իցէ g իցէ և ի 46· tu հաշիւ acdefghjklmnoprstuvwxy բռնութեամբ մի իշխեսցեն առնել կամ (h և) յափշտակութեամբ (d ափըշտակել) q չիք կամ յափշտակութեամբ 48· u դ· ումխդ tf ումխբ d դ· ումխա ec դ· ումկե a ումկե h դ· s դ· ումկա jlx դ· ումլե dghkmopqrvwy𝔗 դ· ումլը n դ· ումլթ v ումլզ· դ· c եպիսկոպոսքն hq եպիսկոպոս w վիճակացն acdhgktu վանից 49· dhn յանապատից t անապատականաց fuw անապատաց d տեսչութեան 50· s պաշտաւնն t և պաշտօն j պաշտւն r լոյս ի պաշտօն t չիք Երկրորդ և rs դպրոց hm հայիլ 51· q պաշտօնէյիւք c վայելեն q սրբոց 52· j և այլ j աւշաքաղութեամբ acdefgtu չիք ինչ 53· tu չիք ի u տկարանոցն 54· q չիք առաջինն և m պոռնկացելոցն ℭ զպոռնկեցելոցն u չիք և զայլոց hjs անցաւորաց adfgklmnopqrtuvwxy𝔗ℭ յանցաւորաց 55· d զտուգանն t և զտուգանս d առուլ m առնել g մատակարարեալ 56· բոլորը (բացի r-ից) այլ զօշաքաղութեամբ ինչ և բռնութեամբ 57 m· տկարանոցէն q տկարայնոյցն t տկարանոցուացն j իշխեն 58· pu յանձ անձել v զտկարանացն d զչքա-

թիւն։ Նոյնպէս և վանաց երիցունքն և քահանայքն վարդապետին ի հնազանդութեան կացցեն։ Ապա եթէ ոք յեպիսկոպոսաց կամ ի քահանայից անհնազանդեալ արհամարհիցէ զեդեալ կանոնս նախահարցն՝ ընդ կանոնական պատուհասիւք եղիցի։

Ե. Վասն շնորհի և ժառանգութեան սահմանեցաք թէ ի սկզբանէ որպէս ի հրամանէ սրբոյն Գրիգորի լեալ՝ նոյնպէս եղիցի. որոյ շատ է ժառանգութիւնն՝ ըզշատն կերիցէ, որոյ սակաւ՝ զսակաւն կալցի, և մի ըստ ծխոց բաժանեսցեն զշնորհն. զի ժառանգութիւն սրբոյ եկեղեցւոյ իբրև զազատութիւն է, զոր երանելւոյն սրբոյն Գրիգորի և թագաւորին մերոյ Տրդատայ զատուցեալ են։ Արդ իւրաքանչիւր զհա-

ւորութիւնս c չքաւորութեան q զչքաւորութիւն 59· ak ի վանիցն hm վանացն cfgtu վանից d զանցից փոխ. վանաց hq երիցունք q քահանայք 60· d չիք ի d հնազանդ ghkmnpuvwℭ հնազանդութիւն hu ապայ 61· qy եպիսկոպոսաց mqℭ և փոխ. կամ y չիք ի 62· acde արհամարհէ fgtu արհամարհեսցէ h զեդեա d կանոն 63· q պատուհասիւ u ըստ փոխ. ընդ acefghjklmnoprsuwxyℭ𝔗 եղիցին p երիցին 64· ace ե· ումկզ d ե· ումխբ· ft ումխդ v ե· ումլէ s ե· ումկը jlx ե· ումլզ hn ե· ումխ u ե· ումխդ gkmopqrwyℭ𝔗 ե· ումլթ m ժառանգութեանն y ժառանգաւորութեանն acdegjklnoqrtx ժառանգաւորութեան 65· t ի սկզբաննէ acdem որպէս հրաման է k որպիսի հրաման է p ի հրամայէ q սրբոյ cp լիալ 66· fhjklmnopqrsvwxyℭ որ dfhkmnpsuw𝔗 ժառանգութիւն r զժառանգութիւնն q ժառանգաւորութիւն dq շատ փոխ. զշատն y զշատ փոխ. զշատն 67· t կրեսցէ փոխ. կերիցէ u կրիցէ wℭ կերակրիցէ d որ ghnopuvwxy որո d զսակս փոխ. սակաւ h զսակաւն փոխ. սակաւ h սակաւ փոխ. զսակաւն u զսակաւ փոխ. զսակաւն 68· acdefgltu ըստ ծախից j ըստ ծախից ծխաց x բնագրում ծխաց իսկ լուսանցքում ծախից oqrsy ծխաց j𝔗 բաժանեսցին kmp զշնորհսն tu զշնորհքն 69· q չիք իբրև 70· cp երանելւոյ q երանելի v ընկալաք երանելոյն h չիք սրբոյն p սրբոյ acdefghklmnopqrstuvwxyℭ𝔗 չիք մերոյ 71· afghkmnopqrtuvwxyℭ𝔗 Տրդատա d աղատացեալ են փոխ. զատուցեալ են acbefghjklmnoprsuvwxyℭ𝔗 զիւրաքանչիւր d հարացն u արանց cefg

րանց ժառանգութիւնն կալցեն և սրբոյ եկեղեցւոյ պաշտամանն հպատակ կացցեն և վարդապետին ի հնազանդութեան՝ ամենայն յօժարութեամբ։ Արդ եթէ ոք յուլանայցէ և զլոյս և զպաշտօն եկեղեցւոյն խափանեսցէ և զմանկունս ուխտին ի դպրոց ոչ տայցէ, իշխանութիւն լիցի եպիսկոպոսին խրատել և ածել ի կարգ ուղղութեան։

Զ. Ոմանք յուխտէ եկեղեցւոյ զկարգ և զպաշտօն թողին և զհեծելութիւն ստացան. արդ եթէ դառնան ի չար ճանապարհէն՝ օրհնեալք են ի Տեառնէ և ընկալեալք ի մէնջ. ապա թէ ոչ՝ իշխանութիւն լիցի վարդապետին զշնորհս եկեղեցւոյն հանել յայնպիսեացն և արժանաւոր քահանայից և պաշտօնէից մերձաւորաց տալ, որք սրբոյ եկեղեցւոյ զգուշութեամբ զկարգն կատարեն. այլ և ժամ գիցեն այնպիսեացն

hjklmnopqstuvwxyԹԾ հարանց 72. dmq ժառանգութիւն acegjknps tuvwxyԹ զժառանգութիւն hlorԾ զժառանգութիւնն afghjklnopq stuvwxyԾ կալցին 73. ad պաշտմանն q պաշտաման ftu վարդապետութեամբ aceg վարդապետութեան 74. acdefgtu չիք ի հնազանդութեան d չիք ամենայն m հնազանդութիւն 75. fgjx յուզանայցէ Թs ծուլանայցէ jr յուզանայցէ զլոյս d մի ոք յուլանայցէ զլոյս m զլոյս զպաշտօն h զայս փոխ. զլոյս fmu եկեղեցւոյ aceg եկեղեցւոյ jlx խափանեսցէ զեկեղեցւոյն dknopqrstvwyԾԹ եկեղեցոյն h եկեղեցոյ 76. q խափանեսցեն d ուխտի d չիք ի h խափանեսցէ ի դպրոցացն 77. cfgjsx տայցէ ae չտացէ փոխ. ոչ տացէ u տայց 78. t չիք և ածել r ի կարգս kpwԾ յուղղութեան v յուղղութեանն y ուղղութեանն 79. ace զ. ումկէ d զ. ումխզ ft ումխդ jlx զ. ումլէ s զ. ումկզ hn զ. ումխա u զ. ումխե v զ. ումլը միւսները զ. ումխ h ուխտէ kprԹ եկեղեցւոյն w յեկեղեցւոյ h զպաշտօնն ace թողցին 80. բոլորը (բացի r-ից) հեծելութիւն 81. h ճանապարհէ l օրհնեալքն Ծ ի մէնջ փոխ. ի Տեառնէ 82. h ի մէջ փոխ. ի մէնջ gjlmoqrsxyԾԹ եթէ 83. ace զշնորհսն d եկեղեցոյ Թ եկեղեցւոյ t հասանել փոխ. հանել dqy այնպիսեացն ae յայնպիսեաց 84. d քահանայից պաշտօնէից c քահանայիցն d չիք պաշտօնէից m պաշտօնից 85. բոլորը (բացի r-ից) և մերձաւորաց Թ զորքոյ 86. o չիք զկարգն q զկարգ jlx

պիսեացն գ ամս, եթէ ոչ դառնան ի նանրութեան ճանապարհէն, իշխանութիւն լիցի եպիսկոպոսին զայնպիսիսն գրով և կնքով իսկ մերժել ի շնորհացն և տալ մերձաւորաց նոցա։

Է. Այլ վասն մերոյ մեղաց յորժամ աշխարհս գերեցաւ ի թշնամեաց, բազում արք և կանայք ի գերութեան էին և նոցա ամուսինքն առանց վարդապետին հրամանի կանայս առին և արանց եղեն. վասն այնպիսեացն սահմանեցաք այսպէս. թէ յառաջ քան զեօթն ամն՝ մինչ զուգակիցն ի գերութեան էր և նոքա յանդգնութեամբ այլ ամուսին առին՝ այնպիսեաց ամուսնութիւնն ի պոռնկութիւն

Դաս. Մխ. Գոշի. I մ. ՃԴ. Յաղագս դատաստանաց գերելոց արանց եւ կանանց: Յորժամ վասն մեղաց մերոց աշխարհս գերեցաւ, բազում արք և կանայք ի գերութեան էին և նոցա ամուսինքն ասա առանց վարդապետաց հրամանի կանայս առին և արանց եղեն։ Վասն այնպիսեացն սահմանեցաք այսպէս։ Զի թէ յառաջ քան զեօթն ամ է և ոք յանդգնեցաւ մինչ զուգակիցքն ի գերութեան էին և այլ առին, այնպիսեացն ի պոռնկութիւն համարեսցի և դոն և պատու-

կատարեսցեն h և ի ժամ y այսպիսեացն 87. Թ ամ t չիք ոչ acdefgjlopqrsuyԹԾ չդառնան f նարութեան t նանրութենէ p նանրութեանն Թ ծանրութեան փոխ. նանրութեան 88. q լինի 89. t չիք զայնպիսիսն dfghjklmnopsuvwxyԾԹ զայնպիսին m կքով fgtu չիք իսկ j մերժեալ h մերժելն d շնորհաց 90. h մերձաւորացն dt չիք նոցա u նորայ 91. ace է. ումկը ft ումխե d է. ումխե jlx է. ումկը hn է. ումխբ s է. ումկդ v է. ումկթ u է. ումխզ մնացեալը է. ումխա m վասն վասն ds մերոց e մեղացն h որժամ Թ մեղաց մերոց Թh աշխարհս efglmors յաշխարհս d գերեցայ 92. acde չիք բազում qy բազումք acde չիք արք և կանայք ի գերութեան t գերութիւն 93. acde չիք էին acdefgjloq rstuvxyԹ չիք և f ամուսնիքն qԹ ամուսինք ghqs վարդապետի 94. d հրամանին r զկանայս d առնեն h լինին փոխ. եղեն 95. h չիք վասն m և վասն m այսպիսեացն q այսպիսեաց 96. j զե c զեւթն acdeq ամ Ծ քան Զ-էն ամն d մինչև h մի մինչ dt գերութիւն s գերութեանն 97. t յանդգնաբար u անդգնաբար r զայլ 98. hknpqvwԾ չիք առին h այնպիսի q այսպիսեաց acefg

է, զան և պատուհաս կրեսցեն, յընչից և ի ստացուածոց նոցա հրամայեցաք առնուլ վարդապետաց և յաղքատս բաշխել և զնոսա զատուցանել ի միմեանց և ապաշխարել է ամ, իսկ յետ է ամին, եթէ ամուսինքն դարձեալ լինին ի գերութենէն, անդրէն հրամայեցաք դառնալ յիւրաքանչիւր ամուսինս. ապա թէ ոչ՝ կալցին զոր առինն, և նոքա որ դարձանն օրհնութեամբ այլ կանայս առցեն և այլ արանց լիցին և կրկին ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն. իսկ որ համբերեացն զէ ամ, առցէ օրհնու-

հաս կրեսցեն, և յընչից և ի ստացուածոց առնուլ և յաղքատս մատակարարել, և զատուսցեն ի միմեանց և ապաշխարեսցեն զեօթն ամ: Եւ յետ եօթն ամին՝ թէ դառնան ամուսինքն ի գերութենէ, անդրէն դարձցին առ իւրաքանչիւր ամուսինս. ապա թէ ոչ՝ յետ վերադրեալ ապաշխարութեանն կալցին զոր առինն: Եւ նոքա, որք դառնանն յետ եօթն ամին, օրհնութեամբ այլ կանայս առցեն և այլ արանց լիցին, և կրկնօցից ապաշխարութիւնն ի վերայ եդիցի: Նոյնպէս որ յետ եօթն ամին դառնան ի գերութենէն՝ եթէ կամք

hjklmnopqtuvwxyԾ *այնպիսեացն* kvw *յամուսնութեանն* np *յամուսնութիւն* m *յամուսնութիւնն ոչ է այլ պոռնկութիւն* h *ամուսնութիւն ոչ է ընդունելի այլ պոռնկութիւն է* t *պոռնկութեան* Ծ *ի պոռնկութենէ* qtu *ամուսնութիւն* 99. cefgjklmnopqsuvwxyԾԹ *և զան* r *զզան* c *զան պատուհաս* e *պատուհասն* h *զրեսցեն* aceux *յնչից* h *ընչից* af *ստացուածոց* y չիք *ի* 100. d *իւրեանց* փոխ. *նոցա* g *առնել* j *զվարդապետաց* rԹ *վարդապետաց առնուլ*: 101. kpwy *աղքատս* nv *աղքատա* q *ախքատաց* m *և տալ աղքատաց* h *և բաշխել աղքատաց* d չիք Երկրորդ *և* f *զատուցանել* 102. h *է. ամ* q չիք *է. ամ* hkmnpqsv չիք *յետ* Թ *զկնի* փոխ. *յետ* wԾ *եթէ* փոխ. *յետ* 103. acdefgjlrtuxy *թէ* Ծ չիք *եթէ* cf *յամուսինքն* ae *ամուսինք* Թ *դառնան* փոխ. *դարձեալ լինին* q *գերութեան* 104. nqv *իւրաքանչիւր* fghu *ամուսին* aert *ամուսինն* d *յամուսինս* kmpq *ամուսինսն* 105. aghjklmnopqrsvwxyԾԹ *եթէ* s *զինչ որ առինն* m *առինն նոքա և նոքա որ* kp *առինն և նոքա և նոքա որ* tu *նոքա ուր* 106. jqx *դարձան* acdefgtu չիք *օրհնութեամբ* r *զայլ* gtu *առնեն* fghtu չիք *այլ* q *այր* փոխ. *այլ* 107. y *առանց* փոխ. *արանց* dfgkt *լինին* w *լինիցին* d չիք *և* 108. hv *եղիցեն* փոխ. *դիցեն* ajklmnopqrswxyԾԹ *եղիցի* փոխ. *դի-*

թեամբ՝ առանց տուգանի և պատուհասի, բայց կրկին ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն։

Ը. Եթէ ոք՝ այր կամ կին՝ ի ժառանգաւորաց սրբոյ եկեղեցւոյ անորդի իցէ, ի կենդանութեան իւրում իշխան լիցի ինքն ունել զամենայն և անցեալ ըստ ինքն՝ ի մերձաւորացն մի իշխեսցէ հեռացուցանել զհող և զջուր և զամենայն շնորհս եկեղեցւոյն, և մերձաւորքն՝ եթէ բազումք են՝ և նա կամիցի զմի ոք առնել յիւր որդէգիր, իշխան է առնել, որ նմա

իցեն՝ այլ կին առցեն և այլ առն լիցին և նոյնպէս և զկրկնօցացն ապաշխարեսցեն:

Դատ. Մ. Գ. I մ. ձն. Յաղագս դատաստանաց եկեղեցւոյ ժառանգաւորաց: *Եթէ այր ոք կամ կին ի սրբոյ եկեղեցւոյ անորդի մեռցի, ի կենդանութեան իւրում իշխան լիցի ինքն ունել զամենայն ինչ և անցեալ ըստ ինքն՝ ի մերձաւորաց մի իշխեսցէ հեռացուցանել զհող և զջուր և զժողովուրդ: Եւ ի մերձաւորսն եթէ բազումք են և կամի զմի ոք որդի առնել, իշխան է առնել, որ զնա հեչտ ոք կալցի, բայց հեռաւորի մի տացէ: Բայց զշարժուն ինչ և զհրիտակ, որում իշխան է, թէ օտարի տայ՝ իշխան է, որ ոք զնա հեչտ պաշ-*

ցեն cdeq *համբերեաց* j *համբերեսցեն* Ծ *Զ-Է ամն* j *զէ* m *է. ամն* q *է. ամ* r *մինչև յեօթն ամ* o *զյէ. ամն* h չիք *առցէ* q *օրհնութիւն* 109. fgtu *տուգանաց* k *ի* փոխ. *և* բոլորը (բացի r-ից) *և* փոխ. *բայց* 110. t *և կ...* (չիք *կրկին ապաշխարութիւն ի վերայ դիցեն*) Թ չիք սողս acdegjlqsxy *եդիցի* փոխ. *դիցեն* hkmnopr vwԾ *եդիցի* փոխ. *ի վերայ դիցեն* 111. ft *ումիզ* v *ը. ումի* d *ը. ումիզ* ace *ը. ումկթ* s *ը. ումկե* jlx *ը. ումլթ* hn *ը. ումլգ* u *ը. ումխէ* gkmopqrwyԹ *ը. ումխը* բոլորը (բացի h-ից) չիք *ժառանգաւորաց* 112. h *եկեղեցոյ* բոլորը (բացի h-ից) ունին *եկեղեցւոյ ի ժառանգաւորաց* (r չիք *ի*) c *իցեն* s *կենդանութեանն* j *կենդանութիւն* 113. cde *ինքն իշխան լիցի* a *ինքն իշխան ունել լիցի* t *լինիցի* d *առնել* փոխ. *ունել* h չիք *ունել* dfglpvxy *զամենայնն* a *զամենայնսն* ht *անցանել* q չիք *անցեալ ըստ ինքն* y *զանցեալ* 114. d չիք *ի* 115. m *ջուր* fghjklmnopqrstuvwxyԾԹ *զշնորհս* փոխ. *զամենայն շնորհս* 116. t *ի մերձաւորքն* orxԹԾ *մերձաւորք են* q *մերձաւորք* d *թէ* ace *որ* փոխ. *եթէ* du *նայ* ace չիք *և* c *կամեսցի* cde *առնել զմի* 117. acde չիք *առնել* m *առնուլ* j *առն*

ըստ կամս գնայցէ և գիւր լինիցի․ բայց հեռաւորի և օտարի չիշխէ տալ․ բայց զշարժուն ոք և զհրիտակ՝ ում և կամի տալ՝ արժան է, և թէ վաճառել կամի և հոգեաց տալ՝ իշխան է․ իսկ եթէ որդէգրեալն արժանացի քահանայութեան՝ գեղջն վկայութեամբ կամ որ որդէգրեացն զնա, և չէր անկ նմա քահանայութիւն, սակայն զկէս շնորհին կալցի յաղագս ձեռնադրութեանն, ազատ ի հարկէ և ի բեկարէ։ Եւ զկէս շնորհին և զհող և զջուր բովանդակ որբոյ եկեղեցւոյն թողցէ վախճանեալ քահա-

տէ․ և թէ կամի վաճառել և կամ հոգւոյ տալ, իշխան լիցի։ Իսկ եթէ ոք յորդեգրաց ի քահանայութիւն ձեռնադրի, կամ գեղջն վկայութեամբ, կամ յանձնէ, որում չէր անկ քահանայութիւն, զկէս շնորհին կալցի յաղագս ձեռնադրութեանն՝ անհարկ և անպեկար, և զկէս շնորհին զհող և զջուր բաւանդակ որբոյ եկեղեցւոյն յանկաւորան թողցէ։ Եւ անցեալ ըստ քահանայն և ըստ կին նորա՝ ամենայն շընորհն իսկ բավանդակ յանկաւորան երթիցէ, զի չվայելէ զորբոյ եկե-

իւր փոխ. առնել յիւր r յորդէգիրս իւր d զիւր acdeklmpqvwx իւր d հորդէգիրս acegjlstx յորդէգիրս j իշխեսցէ 118․ dfgqru գնասցէ t ըստդատնէ փոխ. ըստ կամս գնայցէ j գիր mqtu լիցի 119․ j աւտօրին իշխէ x աւտաւորի m ատարի np յօտարի kvw յաւտարի q շարժուն m զհրիտակի t հրիտակ 120․ ghjklmnopqrs vwxyԹՇ չիք առաջին և acdrtu եթէ e չիք և թէ վաճառել tu չիք երկրորդ և 121․ hjklnopqrsvwxyՇԹ կամ փոխ. և s չիք տալ q որդէգրեալ 122․ f արժանացէ j քահանայութիւն d չիք գեղջն վկայութեամբ կամ որ որդէգրեացն զնա և չէր անկ նմա քահանայութիւն ftu կամ գիւղջն acgpv կամ գեօղջն k գեօղջըն y գեաւղջ efhjnorstuwxyՇԹ գիւղջն 123․ ghqtv չիք որ q որդէգրեաց 124․ uv նմայ aeg քահանայութիւնն u քահանայութեան h իսկայն փոխ. սակայն q կէս փոխ. զկէս ftu կալցին acdes ընկալցի 125․ c յագգս փոխ. յաղագս hnqstn ձեռնադրութեան q ազատ է tu ազատի t հարկ է tu չիք առաջին ի t չիք երկրորդ ի u պեկարէ 126․ d չիք առաջին և mr չիք երկրորդ և jlx բաւաննդակ c բովդակ h բովանդ 127․ h սուրբ v եկեղեցւոյն

նայն և կին նորա․ ամենայն իսկ շնորհն մերձաւորացն եղիցի՝ եթէ ոչ որդիս կամ թոռունս ունիցին․ զի չվայելէ զորբոյ եկեղեցւոյ զժառանգութիւնն յարժանաւոր մերձաւորացն օտարացուցանել և տալ հեռաւոր օտարաց։ Բայց եթէ անկաւորացն կամաւորութեամբ վաճառել իսկ թողացուցէ վարդապետն՝ և զայն մի չինականի ումեք, այլ յուխտէ եկեղեցւոյն, թէև հեռաւոր իցէ․ իշխան է վարդապետն և մերձաւորին չմերձեցուցանել։ Իսկ եթէ գեղջն երիցուն զիպի ժառանգութիւն մնալ, եղիցի

ղեցւոյն զժառանգութիւնն յանկաւորայն հեռացուցանել և տալ հեռաւորաց և օտարաց։ Բայց եթէ անկաւորացն կամաւորութեամբ կամ հաճելով տալ, թողացուսցէ վարդապետն, և զայն՝ մի չինականի ումեք, այլ սրբոյ եկեղեցւոյն յուխտէ, թէպէտև հեռաւոր իցէ, իշխան լիցի մերձաւորեցուցիչն մերձաւորեցուցանել։ Ապա թէ գեղ զիպի որ երիցուն ի ժառանգութիւն բարձեալ իցէ, ժառան-

1005
20241

սրբոյ k վախճանիլ v վախջանեալ qt քահանայլն u քահանայ 128․ q կնոջ q կինչ փոխ. իսկ a շնորհին dmq մերձաւորաց 129․ d որդի և թոռն h որդի և թոռինս r զորդիս և զթոռս acefgtu և փոխ. կամ m թոռունս u ունիցեն 130․ fmqtu սրբոյ d զինչ վայելէ սրբոյ ace զի՞նչ վայել է զորբոյ բոլորը (բացի r-ից) զժառանգութիւն 131․ h արժանաւորել qy արժանաւոր s մերձաւորաց 132․ d հեռաւորաց d չիք օտարաց q անկաւորաց d կաւորութեամբ 133․ jlx կամ հաճելով տալ փոխ. վաճառել tu զվարդապետն 134․ acdefgtu չիք և զայն m այն d իշխանի փոխ. չինականի t իշխանականի ումէք f ումէք q չինական an յայլ dhnqy ուխտէ 135․ dmn եկեղեցոյ acew չիք և r եթէև g չիք իցէ 136․ q չիք և cfgilx մերձաւոր ինչ մերձեցուցանել d մերձաւոր ինչ մերձաւորեցուցանել e մերձաւոր ինչ մերձուցանել r չմրձեցուցնել a մերձաւոր ինչ մերձեցուցանել tu մերձաւորին մերձեցուցանել k չիք մերձաւորին k մերձաւորեցուցանել m մերձաւորին q մերձաւորն knoprsv չմերձաւորեցուցանել t թէ փոխ. եթէ 137․ dfu գիւղջ ace գեաւղջ g գեօղջ kw զգեաւղջն hnp զգեօղջն m զգեղջն v զգիւղջն gr գեղջ t ի գեօղջ ikosxy գիւղջն Շ զգաղջն t երիցունք fu մերձեցուցանել զիպի t զպիր մերձե-

Հ.Ս.Խ.Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А. Публичная Библиотека
7/XI-1922
имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ժառանգութիւնն սրբոյ աթոռոյն, և ում կամեսցի շնորհեսցէ վարդապետն, միայն արժանաւորաց և գիտնոց։ Արդ այս սահմանադրութիւն եկեղեցւոյ ի Հեռակղէ Հոռոմոց թագաւորէ և ի Խոսրովայ Պարսից արքայէ աւուրցն և այսր եղիցի. իսկ ինչ որ յառաջ քան զնոցա ժամանակն գործեցեալ է՝ մի շարժեսցի. զի չգիտեմք ինչ հաստատուն՝ թէ որպէս կալեալ. բայց յայսմհետէ այսպէս կալցեն՝ որպէս սահմանեցաք յանուն Տեառն, և մի ոք իշխեսցէ փոփոխել զայս սահմանադրութիւն։

գութիւն սրբոյ աթոռոյն է, զոր վարդապետն կամի՝ ժառանգեցուսցէ, իշխանութիւն է նմա։ Եւ այս սահմանադրութիւն Հերակլեայ և Խոսրովայ ժամանակօք և այսր լիցի։ Բայց յառաջ քան զնոցա ժամանակն որ ինչ լեալ է՝ մի շարժեսցի, զի չգիտեմք ինչ հաստատութեամբ. որպէս կալեալ է կալցին։ Բայց նոցա ժամանակացն և յայսմհետէ և յաւիտեան այս գիր հաստատուն կացցէ և մի ոք անցցէ ըստ այսմ սահմանաւ:

ցուցանել առ ի ժառանգութիւն մնալ d ժառանգորութիւն e ժառանգաւորութիւնն vy զժառանգութիւն acfgilnorsuwx ժառանգութիւնն d չիք մնալ եղիցի t յեկեղեցի փոխ. եղիցի 138. t առ ի ժառանգութիւն ghkpqsuvw ժառանգութիւն c և կամեսցի q կամեսցէ 139. m չիք միայն 140. h գիտնաց t սահմանադրութիւնս d եկեղեցոյ 141. j չիք առաջին ի k և Հեռակղէ cdhknopqrtuvwxy ի Հեռակլէ j Հոռոմայ c Հռովմայ aet Հռովմոց t չիք երկրորդ ի 142. d Պարսեցից fgtu թագաւորէ արքայէ acdeftu այլս փոխ. այսր h եղիցին 143. l զինչ q նոցա f գծեցեալ m գրեցեալ hq գործեալ k գործեցեալ p գոեցրեալ 144. s էր t շարժեսցէ d զինչ գիտեմք kp չի գիտեմք t ոչ գիտեմք h հաստատութիւն j չիք թէ cs եթէ 145. ade որպէս է g կարեալ փոխ. կալեալ dh այսմ 147. aeqst փոխել d սահմանադրութիւն կանոնացս ace սահմանադրութիւն կանոնաց stu

Թ. Յորժամ ազատք զիւրեանց զերդ և զմարդ բաժանեն՝ յոլովք չարակնութեամբ առնեն, զժառանգաւորս եկեղեցւոյ ջանան ի ծառայութիւն և ի սորկութիւն արկանել, մոլեալք և մոլորեալք ի քրիստոնէական հաւատոյս. զի երանելւոյն Գրիգորի և սրբոյն Տրդատայ զսուրբ եկեղեցւոյ մանկունս ընդ ազատաց տոհմին են կարգեալ, և ազատ էին սրբոյ եկեղեցւոյ հող և ջուր, նաև ի Պարսից իսկ տէրութեանն յայտ արարեալ և չէ խառնեալ ի շինական.

Դատ. Մ. Գ. I մ. ՃՁ. Յաղագս դատաստանաց տանց քահանայից: Ազատք յորժամ զիւրեանց գիրդ և զմարդ բաժանեն, յոլովք չարակնութեամբ առնեն և զմանկունս եկեղեցւոյ ըղձանան ծառայս առնել և ի սորկութեան ունին, որ չվայելէ քրիստոնէից։ Զի երկցս երանելւոյն սրբոյն Գրիգորի և երանելւոյն Տրդատայ թագաւորի ըզսուրբ եկեղեցւոյն զժառանգութիւնն ընդ այլ ազատաց տունս կարգեալ է, և ազատ էին սրբոյ եկեղեցւոյն հողովն և ջրովն։ Եւ ի Պարսից թագաւորութեան ժամանակս թէպէտ և ի պեկար արկին, սակայն տունն դիւանի յայտնի է և չէ խառնեալ ի շինականս, բայց

սահմանադրութիւնս m սահմանադրութիւնն 148. ft ումէ hn թ. ումեդ y թ. ումեա u թ. ումեր d թ. ումէ ilx թ. ումն ace թ. ումն s թ. ումկզ gkmoprwy թ. ումեդ m ազատ hq իւրեանց Ծ չիք զիւրեանց f երդու acde երդ և մարդ lx զերդ ու մարդ j զերդաւ մարդ h զերդումարդք kmp զերդում արդ q զերդ և մարդ Թ զերդ և զմարդ tu երդու մարդ y զերդումարդ gnorvw զերդու մարդ 149. oru չար ակնութեամբ x զժառանգորս g զժառանգաւորն 150. y յեկեղեցւոյ e իջանեն փոխ. ջանան ilx ի սորկութիւն և ի ծառայութիւն v ի ծառայութիւն առնել ce չիք երկրորդ ի d սորակութիւն p սորկութիւնն 151. kp մոլեալ hn մոլորեալք և մոլորեալք t մոլորեալք և մոլորեցեալք acefgu հաւատոյ rt հաւատոյն h հաւայտոց iklmnopqsvwxyԾԹ ի հաւատոց քրիստոնէից 152 h չիք զի q սուրբ երանելւոյ ht զերանելւոյն r յերանելւոյն m սրբոյ Գրիգորի r Գրիգորէ 153. Թ զմանկունս սուրբ եկեղեցւոյ tu և զսուրբ t մանկունս tu սուրբ փոխ. ընդ 154. acefgrtu տոհմի h տոհմիցն j չիք են mr կարգեալք d է փոխ. էին 155. եկեղեցւոյ մանկունս ընդ ազատաց հող t զհող n նայև d չիք ի c տէրութենէն ae տիրութեանն ghkmnopqrstvwԾԹ տէրութեան 156. dhilnx յայտարարեալ flu

իշխանութեամբ զերիցունեաց տունսն ի գիւանին եղեալ են, բայց միայն զհասն տալ յարքունիս։ Արդ եթէ ոք ագահութեան ակամբ հայեսցի և զաղատ մանկունս եկեղեցւոյ ի բաժին և ի վիճակ ծառայութեան արկցէ, այնպիսիքն ի սուրբ Լուսաւորչի օրհնութենէն և ի մերմէ ժողովոյս հեռի եղիցին և մի եղիցի իշխանութիւն վարդապետի և քահանայից զայնպիսեաց պատարագն օրհնել։ Այլ և ոմանք յաղատաց ըստ իւրաքանչիւր կամաց բաժանեն զշնորհս եկեղեցւոյ, և զառաջնորդաց զիշխանութիւն և զգործ յափշտակեն, և վարդապետաց հրամանի և մեր կանոնիս ունկնդիր չլինին. այնպիսի յան-

միայն զհարկն տային յարքունիսն։ Արդ՝ եթէ ոք ագահութեամբ ակամբ հայիցի և զաղատ մանկունս եկեղեցւոյ ի բաժին և ի վիճակ և ի ծառայութիւն արկանիցէ, այսպիսին ի մեր ժողովոյս օրհնութենէ հեռի եղիցին, և մի եղիցի իշխանութիւն վարդապետին և քահանայից զայնպիսւոյն զպատարագս օրհնել։ Այլ և ոմանք զՈզիայի ախտն ախտանան և ըստ իւրաքանչիւր կամաց և ըստ իւրաքանչիւր փրմի բաժանեն զշնորհս սրբոյ եկեղեցւոյն և որպէս կամին մատակարարեն, և վարդապետին հրամանի և իրաւանց ունկն չդնեն. այն-

և չխառնեալ t իշխանական փոխ. ի շինական 157. r իշխանութիւն q իշխանութեան m զերիցունեացն q երիցունեաց dq տունս v տանոն e ի գիւանէն 158. qy չիf միայն q զհասս p արքայիս hmnqvwy արքունիս 159. f յագահութենէ u յագահութեամբ acehn ագահութեամբ dgjklmopqstvwxy յագահութեան t աղատ 160. d եկեղեցւոյ բաժին և ի վիճակին ծառայութիւն r բաժին ի վիճակ acefghjklmnopqstuvwxyԾ ի վիճակ և ի ծառայութիւն 161. t արկցէ kqvwy այսպիսիքն q լուսաւորչէ acdemuv լուսաւորչին 162. tu յօրհնութենէն cm աւրհնութենէ q օրհնութեան d մեր Ծ հեղ ի եղիցին 163. hu եղիցին փոխ. եղիցի p իշխանութիւնն fhu վարդապետին t վարդապետէն Թ վարդապետաց h քահանայն eq քահանայի 164. բոլորը (բացի s-ից եւ Թ-ից) զայնպիսեացն fhnqr պատարագ m պատարագս dtu զպատարագն 165. quvwy աղատաց j բաժան mc բաժանել ae զշնորհ h զշնոր 166. ftu եկեղեցւոյն j առաջնորդաց fgu զիշխանութիւնն 167. ftu զգործս d ափշտակեն h չիf հրամանի 168. h մերոյ կանոնաց չլինին ունկնդիր s կանոնի v ունկն դիր h չիf

հանջեն և ի կերակուրս և յըմպելիս զիւրեանց գործակալս մատուցանեն, կռւով և պատուհասիւ նեղեն և զօղորմելի եղբարսն չարչարեն անխղճաբար. որում պարտ և արժան էր հոգալ և խնամել յիւրաքանչիւր վաստակոց, ի կալոյ և ի հնձանէ և յամենայն արմտեաց տալ մասն և բաժին և մխիթարել զսիրտս նոցա և բժշկել զվէրս նոցա, զի եղիցին արժանաւորք մեծաց վարձուց և պարգևաց ի փառաւոր գալստեան Որդւոյն Աստուծոյ։

ԺԲ. Ոմանք յաղատաց և յռամիկ հեծելոց հասանելով ի գիւղս ուրեք՝ թողեալ զգիւղն ի վանս առնեն զիջեւանս և ի յարկս սրբոց, և գուսանօք և վարձա-

և ըմպելիս պահանջեն բռնութեամբ, և զիւրեանց գործակալս ի վերայ գումարեն և կռւով և պահակութեամբ նեղեն և զօղորմելի եղբարսն չարչարեն անխղճաբար, որում մանաւանդ առաւել զարմանտանիլ պիտի և ամենայն քրիստոնէից պատմել զամենայն վէրս նոցա։

Դաս. Մ. Գ. II մ. ՃԴ. Յաղագս դաստաստանաց իջաւանաց ի վանօրայս։ Ոմանք ազատք և հեծեալք որ ի գեղօրայս հասանեն, որոց բնաւ ի վանսն տեղի լինի, ի գեղ չիջանեն. այլ ոմանք կանամբ և նաժշտօք ի վանսն իջանեն և այնպէս կոխեն զկանոն հարցըն, և գուսանօք և վարձակօք ի սրբութեան և ի պաշտամանց ի

hs հարկ dk հարկապահանջեն 188. hm չիf առաջին և d և որպէս ի կերակուրս ceu յմպելիս dfkpswy ըմպելիս hq ի ըմպելիս n ըմբելիս hkmnpqvw իւրեանց 189. t մատուցեն ce կռուովն d եղեն փոխ. նեղեն 190. q չիf և s զողորմելիս q եղբարս m եղբայրս tw եղբայրսն Ծ չարչարեն 191. j պարտ է և npqtvwy իւրաքանչիւր 192. h կալէ dqy կալոց r կալս Թ կալոյն q հընձանէն kpvwy հնծանէ Ծ հնցանէ t ամենայն 194. ace զսիրտ d զվէրս բառից յետոյ բաց է թողնում մինչեւ 244-րդ տողը: 195. c արժանաւոր tu չիf վարձուց 196. և փոխ. ի r չիf փառաւոր m գալստեանն Տեառն (չիf Որդւոյն Աստուծոյ) k որդւոյ 197. ace ռմհգ ft ռմծ hn ռմխէ jlx ռմխգ s ռսկթ v ռմխդ u ռմծա hkpqvwy աղատաց acefhjkmnpqstuwyԾԹ ռամիկ orv յըռամիկ 198. kmnp ի գեօղս jlx ի գեղս s ի գեւղս ace ի գեաւղ gu ի գեօղ ft ի գիւղ ftu ուրէք q ուրուք aceku զգեաւղն gpn զգեօղն s զգեւղն m զգեօղսն q զգիւղսն fghjklmnopqrstuvwxy վանսն 199. fhtu զիջևանն acegknoprsvwy զիջեւանսն jlx զիջաւանսն m իջևանսն

կեք պղծեն զնուիրեալ տեղիսն Աստուծոյ, զոր սոսկալի է քրիստոնէից լսել՝ թող թէ առնել։ Արդ զվերագրեալ կանոնսն սահմանադրութեան մերոյ խօսեցին ի լսելիս լսողաց վարդապետք և երիցունք եկեղեցւոյ. և որք միանգամ ունկնդիրք լիցին և հրամանակատարք՝ օրհնեսցին ի Քրիստոսէ և ի սրբոց վարդապետաց և ի մեր միաբան ժողովոյս. իսկ եթէ ըմբոստացեալք և ամբարտաւանեալք արհամարհիցեն, այնպիսիքն եղիցին արհամարհեալք ի սրբոց վկայիցն և տարագրեալք յամենայն հոգևոր օրհնութենէ. զի վանքդ անուն հանգստարանք են

տունն ընտրիս ունին, որ սոսկալի է քրիստոնէից լսել, թող թէ տեսանել։ Արդ՝ զվերագրեալ կանոնդ ի լսելիս այնպիսեացն խօսիցեն վանաց երիցունքն. եթէ լինին լսող և ի չինի օթին՝ բարի է, ապա թէ ի նմին անհնազանդութեան կացցեն՝ այնպիսիքն նոյնպէս ի մեր օրհնութենէն հեռի եղիցին և զվրէժխնդրութիւն ի սրբոցն ընկալցին։ Զի վանքդ անուն հանգստարան սրբոց են և օթևանք եպիս-

q չիf առաջին *և* hjklmnopsvwxy չիf *ի* m *յարկսն* mu չիf երկրորդ *և* 200. ace *վարձկաւք* t *վարձկանօք* ae *զսուրբ տեղիսն Աստուծոյ զնուիրեալսն* փոխ. *զնուիրեալ տեղիսն Աստուծոյ* c *զսուրբ սեղանիսն Աստուծոյ զնուիրեալսն* փոխ. *զնուիրեալ տեղիսն Աստուծոյ* j *յԱստուծոյ* f *որ* 201. fgtu *լսել քրիստոնէից* ae չիf *լսել* kmp չիf *քրիստոնէից* 202. m *զվերոյ գրեալ* q *վերագրեալ* rԹ *զվերագրեալ* t *վերագրեալ* aefgt *կանոնսս* cjklnopqrsuvwxy *կանոն* m *սահման կանոնադրութեանն* փոխ. *կանոնսն սահմանադրութեան* r *սահմանադրութեանս* 203. h *լսողացն* r *լսողացդ* 204. acefhjklnopqstuvwxy *եկեղեցւոյն* kl *ունկն դիրք* acgjlx *լինիցին* jt չիf երկրորդ *և* 205. u *հրամանատարք* y *հրամատարք* q *օրհնեսցի* Ծ *աւրհնեցին* h *և սրբոց* (չիf *ի*) 206. fgtu չիf *ի* c *միբան* Ծ *ժողովոյս* բառից յետոյ բազմակետ, որով վերջացնում է կանոնս բաց թողնելով մինչեւ 232-րդ տողը: 207. f *ընդ ոստուցեալք* g *ընդ ոստուցեալք* t *ընդ ոստուցեալք* u *ըստ ոստուցեալք* h *ըմբոստեալք ամբոստացեալք* 208. hjkmnpvw *արհամարհեցին* q *արհամարհեսցէն* tu *արհամարհեսցեն* f *զայնպիսիքն* w *այսպիսիքն* ace *արհամարհեալ* k *արհամարհեալքն* 209. fg *սրբոյ* Թ *վկայիցն սրբոց* q *վկայից* jlx չիf *հոգևոր* 210. hըԹ *օրհնութենէն* m *օրհնութեանց* jq *վանք* m *վաքդ* glx *վանքս* f *վանք*

գդնեալքն, որք գործեն զտարահաճելիսն Աստուծոյ, հեռի եղիցին ի սրբոց և ի մեր օրհնութենէն։

Ժ. Ոմանք յաղագս ի վերայ վանաց իշխանութիւն առնեն և զվանական՝ զոր կամին հանեն և արկանեն, զոր չէ արժան և օրէն. և ոմանք ընտանեօք ի վանսն նստին՝ արհամարհեալ զեկեղեցեաւն Աստուծոյ՝ անպատկառելի անամօթութեամբ. արդ եթէ լուեալ մերս հրամանի՝ դարձցին և թողցեն յառաջնորդս զտեսչութիւն եկեղեցւոյն կարգել և յօ-

պիսիքն նոյնպէս ի մեր օրհնութենէ հեռի եղիցին, որք յանդգնին զայնպիսի ինչ առնել։

Դաս. Մ. Գ. I մ. ճէ. Յաղագս դատաստանաց վանաց։ *Ոմանք տանուտէրք և ազատք ի վանաց վերայ իշխանութիւն առնեն և վանական զոր կամին հանեն և զոր կամին նստուցանեն վանքն ժլատութեան։ Այլ և ոմանք իսկ ի վանս նստին և ըստ գրեցելումն, որպէս թէ չունիցին արդեօք տուն հաց ուտելոյ, որ զեկեղեցեաւն Աստուծոյ արհամարհեն անպատկառելի անամօթութեամբ։ Այնպիսիքն եթէ յուղղութիւն գան և յնպիսկոպոսն թողուն, որ տեսչութիւն առնէ սրբոցն լուսոյ և պաշտաման և զպրոցս կարգաւո-*

չլինիլն ftu *լինիլն* kmp *այնպիսիքն* t *այնպիսեացն* clos *յայնպիսի* kmpq *յանդգնեալք* dfntu *անդգնեալքն* h *անդգնեալն* 169. բոլորը (բացի h-ից) *որ* fknpuvw *զտարահաճելիս* d *զտարաճաճելիսն* m *տարաճելիս* Թ *զանհաճելիսն* s *յԱստուծոյ* 170. js *սրբոյ* h *սրբոցն* aej *և մեր* m *մերս* h *մի* փոխ. *մեր* qu *ի մերմէ* t *օրհնութենէս* cdefghiklmnoqrsuwxy *օրհնութէնէ* 171. ft *ումբք* hn *Ժ. ումեն* d *Ժ. ումբք* jlx *Ժ. ումնա* ace *Ժ. ումհա* s *Ժ. ումկէ* v *Ժ. ումբք* u *ումնթ* gkmopqrwy *Ժ. ումնդ* hkpqvwy *աղատաց* acefgtu *վանից* m *իշխանութեամբ* 172. m *յառնեն* բոլորը (բացի r-ից) *վանական* wԾ *զոր և կամին գանեն և հարկանեն* Թ *զորև կամին* 173. f չիf երկրորդ *և* d *ընդանեօք* 174. hq *վանք* cdejklmnopsvwxy *ի վանքն* m *արհամարեալք* hpnvwԾԹ *արհամարհեալք* 176. m չիf *հրամանի* hkpnvwԾ *հրամանէ* acdefgjlorstuxy *հրամանիս* e *դարձցեն* m *զառաջնորդս* htu *առաջնորդս* 177. ae *զտեսչութիւնս* c *եկեղեցւոյ* defjlnoqrswxy *յեկեղեցւոյն* fgtu *կարգեալ և*

րինել ըստ հաճոյից Աստուծոյ, այնպիսեացն յառաջագոյն գործելեացն յանցանաց թողութիւն լիցի և ի մեր միաբան ժողովոյս օրհնեալ եղիցին, ժողովրդեամբ և պտղաբերութեամբ և ուխտաւորեալ ընծայիւք նուիրելովք երթիցեն ի վանսն և աղօթեսցեն, որպէս արժան է յիւրեանց հարանց վաստակս, բայց ժլատութէամբ մի իշխեսցեն, զի եղիցին օրհնեալ յԱստուծոյ և ի մեր ժողովոյս։

ԺԱ. Ոմանք յաղատաց ի վերայ տկարանոցաց իշխանութիւն առնեն և որպէս ի կենդանեաց հարկս պա-

ըելոյ, այնպիսեացն անցելոյ մեղացն թողութիւն շնորհեալ եղիցի և ի ժողովոյս օրհնեալ եղիցին։ Եւ ժողովրդեամբ և պտղաբերութեամբ և ուխտադրութեամբ երթիցեն և աղօթիցեն ի վանօրայսն, որպէս պարտ է յիւրեանց հարանցն վաստակս և յաղօթանոցս. բայց ժլատանալ և հանել ինչ մի իշխեսցեն։ Այս թէ հակառակ ինչ կայցեն հրամանի հարանցն և մեր պատուիրանիդ, այնպիսիքն ի մեր օրհնութենէ հեռի եղիցին և գհատուցումն ի սրբոց վկայիցն ընկալցին։

Դաս. Մ. Գ. II մ. ԾԴ. Յաղագս դատաստանաց տկարանոցաց:
Ոմանք ի տկարանոցս իշխանութիւն առնեն և հարկս և կերակուրս

յօրինեալ 178. osxy հաճոյից m այսպիսեաց q այնպիսեաց hknpvwԾ այսպիսեացն d չիք յառաջագոյն 179. fgtu գործելոյ d չիք գործելեացն acemqsԹ գործելեաց r գործեալ jlxԾ չիք յանցանաց acdefgkmnoprstuvwyԹ յանցանացն 180. h չիք ի e եղիցի բոլորը (բացի h-ից) և ժողովրդեամբ 181. m չիք առաջին և k պտղաբերութիւն բոլորը (բացի h-ից) ուխտաւորեալ (t ուխտաւորութեամբ) և նուիրեալ ընծայիւք 182. m վանքն qs վանս 183. hn չիք որպէս fjlpstux արժանն a չիք յիւրեանց հարանց վաստակս բայց ժլատութեամբ q իւրոց cdefghjklmnopsvwyԾԹ իւրեանց d վաստ 184. p բայլ փոխ. բայց l զժլատութեամբ d և փոխ. զի h զեկեղեցին փոխ. զի եղիցին 185. rt օրհնեալք u չիք օրհնեալ uy Աստուծոյ q չիք ի acet մէնջ փոխ. մեր h ի մի փոխ. ի մեր Թs ժողովոյն h ժողովոյնս t չիք ժողովոյս d ժողովոյս ամէն 186. dft ումեմ jlx ումեք hn ումեզ v ումեղ u ումծ s ումկը ace ումհը kmopqrwy ումաե qvwy ադատաց t չիք ի վերայ q տկարարունին t չիք տկարանոցաց d տկարանոցաց 187. ace fgtu իշխանութիւնս d իշխանութիւնս և r կենդանեացն r զհարկս

բ. Տէր Ներսէս Հարքայ եպիսկոպոս
գ. Տէր Քրիստոսատուր Բասենոյ եպիսկոպոս
դ. Տէր Իսրայէլ Տայոց եպիսկոպոս
ե. Տէր Յովհաննէս Մարդաղոյ եպիսկոպոս
զ. Տէր Յովհան Բզնունեաց եպիսկոպոս
է. Տէր Գրիգոր Արշարունեաց եպիսկոպոս
ը. Տէր Սեբէոս Բագրատունեաց եպիսկոպոս
թ. Տէր Գրիգոր Խորխոռունեաց եպիսկոպոս
ժ. Տէր Սիմէոն Ռշտունեաց եպիսկոպոս
ժա. Տէր Իսրայէլ Վանանդայ եպիսկոպոս
ժբ. Տէր Թէոփիլոս Աշմունեաց եպիսկոպոս
ժգ. Տէր Ասայէլ Ամատունեաց եպիսկոպոս
ժդ. Տէր Գրիգոր Անձաւացեաց եպիսկոպոս
ժե. Տէր Թէոդորոս Գնունեաց եպիսկոպոս
ժզ. Տէր Յակովբոս Պալունեաց եպիսկոպոս
ժէ. Տէր Սամուէլ Մեհնունեաց եպիսկոպոս

կոպոս 238. sԹ Հարաքա t Հայք փոխ. Հարքայ 239. g Քրիստոսաքուր Թ Քրիստատուր e Բարսենոյ g Բասենու 240. s Տայնոց 241. ace Մաքդաղա j Մարդաղու t Մարդալոյ Թ Մարդաղայ 242. g Յովան m Յովնէս qrsԹ Յովհաննէս t Յօհան o Յոհան 243. mq Արշակունեաց p Արշարուեաց t Արշունեաց 244. d չիք ը. adet Սեբիոս 245. d չիք թ. cefghjkmnopqruvwy Խոռխոռունեացs Խորխորունեաց t Խոխոռունեաց 246. d չիք ժ. Սիմէոն efq Ռուշտունեաց hjix Ռշտաունեաց 247. d չիք ժա. d Վանանդոյ s Վանանդայ 248. d չիք ժբ. m Թէոփիլէոս q Թէոփիլէս fgtu Աշմուունեաց 249. d չիք ժգ. ae Ասայէլ g Արմատունեաց 250. ad չիք ժդ. aceԹ Անձևացեաց m Անձևանձեաց h Անձւանձեաց r Անձաւանձեաց q Անձաւեաց dfjlosuvwxy Անձաւաձեաց 251. a չիք ժե. h Դէորոս fg Թէոդէոս d Թաթէոս acet Թադէոս u Օդէոս t Գունեաց 252. a չիք ժզ. d Տէր Սամուէլ, Տէր Յակոբոս Ալունեաց եպիսկոպոս q Պալհաւունեաց 253. d չիք տողս a չիք ժէ. m Մե-

Այս են սուրբ ժողովոյն Հարց անուանք, որք ի Դուին ժողովեցան ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեանն՝ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ ամէն։

հունեաց 254. q չիք տողս stԹ է փոխ. են m չիք են ace ժողով dhjklmnoprstvwxy ժողովն u ժողովքն բոլոր ձեռագրերը ունին Հայոց, ուղղում ենք Հարց t անուանքն acdehjklmnoprs vwxy չիք անուանք u որ dr որք ժողովեցան ի 255. q չիք տողս d Դիւանին փոխ. Դուին k գլուին փոխ. Դուին r Դըլուին քաղաք dr չիք ժողովեցան 256. q չիք տողս kmv Երրորդութեան h Երրորդութեանն և զմիոյ Աստուածութեանն Հօր և Որդւոյ և սրբոյ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից ամէն acdefgjklmnopqstuvwxy չիք Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ dfhmqrt չիք ամէն։

սրբոյ և օծեանք եպիսկոպոսաց և քահանայից, սարկաւագաց և աբեղայից և աղքատաց, և եթէ երբէք ուրեք ազատք բարեպաշտք և տիկնայք աստուածասէրք կոչեսցին ի սպասաւորաց սուրբ տեղեացն, մեծաւ երկիւղիւ երթիցեն նուիրական ընծայիւք լինել հաղորդ պաշտաման, աղօթից և օրհնութեանց, պատրաստելոց ի տան Տեառն Աստուծոյ, արդարև ըստ այնմ թէ Մտից ի տուն քո պատարագօք և տաց քեզ զոր խոստացան քեզ շրթունք իմ*, և կամ թէ Մի ունայնաձեռն երևեսցիս առաջի իմ**, այլ որ ինչ բարին է ընդ քեզ բերջիր։

Արդ զայս բժ-ան գլուխս, զոր սահմանաւ եդաք, ոչ մտացածին ինչ, այլ ըստ հրամանի Հոգւոյն սրբ-

կոպոսաց և քահանայից և աբեղայից և աղքատաց։ Եւ ազատք և հեծեալք, մինչ կոչելով կոչին արք և կանայք, մեծաւ երկիւղիւ պարտ է աղօթել և աղօթից և պաշտաման հաղորդել՝ որպէս վայել է ի տան Աստուծոյ։

տանուն k հանգստարլին hupvw հանգստարան q հանգստարանենք km չիք են hn էն փոխ. են 211. m սրբոյ են m չիք եպիսկոպոսաց v եպիսկոպոսաց և աբեղայից u քահանայից 212. acefgjtu և սարկաւագաց q չիք առաջին և v չիք և աբեղայից h թէ v չիք եթէ 213. y յերբէք sԹ ուրեք երբէք flu ուրէք t ուրուք Թ ազատ h ազատաց m բարեպաշտ tu չիք և 214. ehouwxԹ աստուածասէր Թ սպասաւորացն q սպասաւորութիւն m եկեղեցոյ փոխ. տեղեացն qsԹ տեղեաց 215. fgtu և մեծաւ tu չիք երթիցեն s և նուիրական h երկիւղիւ երթիցեն նուիրական երկիւղիւ 216. r լինիլ t պաշտման acefgjklnopqrstuvwy պաշտաման և աղօթից 217. acefgtu չիք Տեառն 218. fgtu եթէ g չիք ի տուն քո r չիք քո 219. g չիք պատարագօք և տաց քեզ զոր 220. htu չիք և j չիք մի h երևեսցին jԹ երևեսցի 221. r զոր r չիք է acefgtu բերցես h բերցիր 222. p երկոյտասան fstu գլուխ r զորս ftu սահմանեցաք փոխ. սահմանաւ եդաք 223. ftu չիք Հոգւոյն

* Սաղ. ԿԵ, 14:

** Բ. Օրէնք ԺԶ, 16:

բոյ և ըստ սահմանի սրբոց հարցն և սրբոյն Գրիգորի և բարեպաշտ Թագաւորին Տրդատայ և Նորին սրբոյն Գրիգորի լուսաւոր զաւակացն, և որք լսողք լինին, հնազանդք և կատարիչք այսմ կանոնի, եղիցին օրհնեալք ի Հոգւոյն սրբոյ և յամենայն սրբոց Աստուծոյ և գտցին ժառանգաւորք անվախճան կենացն երկնից արքայութեան յաւիտեանս յաւիտենից ամէն։

Ես Ներսէս շնորհիւն Աստուծոյ Նուաստ կաթողիկոս Հայոց վասն վերագրեալ կանոնիս ամենայն աթոռակցովք մերովք սուրբ եպիսկոպոսօք Հայոց ձեռնարկեալ կնքեցաք ըստ հրամանի և սահմանի Հոգւոյն սրբոյ և ընտրելոց Նորա։

ա. Տէր Յովհաննէս ոստան և մարդպետական եպիս.

սրբոյ a սրբոց 224. ftu չիք և ըստ սահմանի aceg չիք առաջին և h հրամանի փոխ. սահմանի v սրբոյ q հարց 225. c չիք առաջին և g չիք և բարեպաշտ Թագաւորին Տրդատայ և Նորին m Գրիգորի սրբոյն Տրդատայ բարեպաշտ և Աստուածասէր Թագաւորին և Նորին 226. g չիք սրբոյն gm չիք Գրիգորի lou Գրիգոր 227. fgtu և եղիցին 228. c աւրհնեալքն h Հոգւոյ k սրբոյն q ամենայն hm սրբոյն 229. t գտցեն a ճառանգաւորք j անվախան e անվախճանից 230. hq կենաց etu յերկնից afgjklmoprsvwxy արքայութեանն e յարքայութեանն h չիք արքայութեան երկնից յաւիտեանս յաւիտենից acem չիք յաւիտենից 231. h չիք ամէն 232. a չիք 232—236 տողերը j Եւ փոխ. Ես 233. ce չիք վասն վերագրեալ կանոնիս ամենայն jlx վերագրեալ վերոյ կանոնիս m վերոյ գրեալ qՓ վերոյգրեալ r վերոգրեալ 234. q աթոռակցօք ce չիք տողս ajklnopqrsvwxy եպիսկոպոսք 235. aloqrvwy ձեռն արկեալ c ձեռնարկել fgtu ըստ սահմանի և (fgu չիք և) հրամանի ceq չիք և սահմանի 236. r սրբոյ Նա և ամենայն ընտրելոցն t Նոցա r Նորա զորս գրեն q Նորա: Այսոքիկ են սուրբ հարք որք ի Դւին ժողովեցան ի փառս սուրբ Երրորդութեան: Ն այստեղ վերջացնում է, եպիսկոպոսների անունները չէ դնում, այլ լոկ յիշատակում է փակագծի մէջ՝ «ստորագրութիւն 17 եպիսկոպոսի»։ 237. cgt ա, բ ևն. ըստ կարգի թուահամարները չունին m 1, 2, 3 ևն. փոխ. ա, բ, գ ևն. y ոստան եպիսկոպոս և մարդ պետական q ոստան եպիսկոպոս և մարդպետական u Հայոց փոխ. եպիս-

Հ.Ս.Խ.Հ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
С.С.Р.А. Публичная Библиотека
7/XI-1922
Имени А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0213346

38. 826